

**Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка**  
**Природничо-географічний факультет**

Кафедра загальної та регіональної географії

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Економічна і соціальна географія України**

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка спеціальність:

014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

**УХВАЛЕНО**

Рішенням кафедри загальної та  
регіональної географії

Протокол №1 від 29 серпня 2024 року

### Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Економічна і соціальна географія України
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	<a href="https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia">https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia</a>
E-mail:	zavgeogr@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	<a href="https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=293">https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=293</a> – дистанційний курс в Moodle (денна форма навчання) <a href="https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=314">https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=314</a> – дистанційний курс в Moodle (заочна форма навчання)
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі онлайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.

### Анотація до дисципліни

Курс спрямований на всебічне ознайомлення студентів з особливостями державної території і кордонів України, суспільногеографічними параметрами адміністративно-територіального устрою держави, галузевою та територіальною структурою її господарства. Значна увага приділяється формуванню в студентів-географів цілісної системи знань щодо сучасної економіко-географічної ситуації та України та аналізу тенденцій її розвитку. Розглядаються районні соціально-економічні відмінності та проблеми збалансованого регіонального розвитку.

### Мета і завдання дисципліни

**Мета дисципліни:** сформувати знання про економіко-географічне положення України, природно-ресурсний потенціал розвитку її господарства і життєдіяльності населення, сучасні проблеми і перспективи народонаселення, розвиток та розміщення провідних галузей та міжгалузевих комплексів, а також великих її регіонів.

#### **Завдання курсу:**

- охарактеризувати суспільно-географічне положення України з усіма взаємозв'язками його складових;
- проаналізувати запаси природних ресурсів України з точки зору раціонального природокористування;
- проаналізувати демографічні особливості населення України, особливості його розселення та національного складу, основні риси ринку праці

країни та регіонів;

- дати загальну характеристику господарства України, проаналізувати особливості його галузевої і територіальної структури, рівні соціально-економічного розвитку та соціальної і економічної безпеки регіонів;
- проаналізувати чинники формування і функціонування, сучасний стан, територіальну організацію, проблеми та перспективи розвитку галузей промисловості, сільського господарства та сфери послуг України;
- розкрити основні види зовнішніх в'язків України, проаналізувати географію їх поширення;
- проаналізувати суспільно-географічні макрорайони України за такою схемою: спеціалізація і місце в господарстві України, історичні, природні, соціальні та економічні чинники розвитку; населення, розселення та регіональний ринок праці; характеристика господарства в розрізі основних сфер, галузей, рівень економічного і соціального розвитку, елементи територіальної структури, проблеми та перспективи розміщення і розвитку господарства.

### Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік викладання	2024/2025
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	4
Семестр	7,8
Формат курсу	очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	7/210 I семестр – 75 год. II семестр 125 год.
Кількість розділів	I семестр – 2 розділи II семестр – 3 розділ
Форма контролю	I семестр – залік II семестр – залік
Лекції	I семестр – 22 год. II семестр – 24 год.
Практичні заняття	I семестр – 18 год. II семестр – 30 год.
Консультації	I семестр – 2 год. II семестр – 2 год.

Самостійна робота	I семестр – 48 год. II семестр – 64 год.
-------------------	--

### Результати навчання

Знання	<p><b>ПРЗ 1.</b> <b>ПРЗ 7.</b> <b>ПРЗ 9.</b></p>	<p>Знати та розуміти основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії та суміжних наук, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.</p> <p>Знати і розуміти основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікувати зв'язки й залежності між компонентами, знати причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.</p> <p>Знати та розуміти зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулювати наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.</p>
Уміння	<p><b>ПРУ 5.</b> <b>ПРУ 10.</b></p>	<p>Застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природногеографічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.</p> <p>Використовувати інформаційно-комунікаційні технології навчання в професійній діяльності. Аналізувати текстові та числові дані в середовищі табличного процесора. Розробляти і представляти презентаційні матеріали в середовищі редактора презентацій. Застосовувати доступні мережеві ресурси для пошуку і аналізу інформації.</p>

### Тематичний план вивчення дисципліни

#### РОЗДІЛ 1. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНИ.

#### ЕТНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

**Тема 1.1.** Суспільно-географічне положення України. Економічна і соціальна географія України як наука. Визначні українські економіко-географи. Економіко-географічне положення України і його господарська оцінка. Державний устрій та адміністративно-територіальний поділ. Українські історичні землі

**Тема 1.2.** Господарська оцінка природно-ресурсного потенціалу України. Основні поняття та класифікація природних ресурсів. Структура ПРП. Характеристика та оцінка природних умов та ресурсів України.

**Тема 1.3.** Населення України. Характеристика демографічної ситуації: Особливості системи розселення. Міграційні процеси. Національний та етнічний склад населення.

**Тема 1.4.** Розселення в Україні. Розміщення населення. Типи міст за розмірами. Типи міст за часом виникнення. Селища міського типу. Функції міст. Сільське розселення. Особливості розміщення сіл. Соціальні проблеми сільського населення.

**Тема 1.5.** Трудові ресурси та зайнятість населення. Трудові ресурси України. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Безробіття. Географія трудових ресурсів.

**Тема 1.6.** Географія сфери послуг. Характеристика соціальної сфери. Структура соціальної сфери: галузі та види діяльності. Освіта. Культура. Охорона здоров'я. Побутовий комплекс. Комплекс торгівлі і громадського харчування. Зв'язок.

**Тема 1.7.** Географія релігій в Україні. Україна як полірелігійна країна. Особливість географічного розміщення релігійних центрів та кількості прихильників різних релігій. Релігійна терпимість.

## **РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ Тема 2.1.**

Загальна характеристика господарства України. Економічні показники. Історія розвитку господарського комплексу України (XIX - 80-і роки XX ст.). Розвиток економіки України у 90-х роках XX ст. Причини економічної кризи. Розвиток економіки України у XXI ст. Секторальна структура економіки України на сучасному етапі її розвитку. Галузева структура економіки.

Поняття про господарство і національний господарський комплекс. Сучасні проблеми розвитку територіальної організації господарства.

## **РОЗДІЛ 3. ПЕРВИННИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ**

**Тема 3.1.** Сільське господарство України. Розвиток сільського господарства України у XIX-XX ст. Особливості розвитку сільського господарства України у пострадянський період. Головні структурні підрозділи сільського господарства.

**Тема 3.2.** Географія рослинництва в Україні. Географія зернового господарства. Географічні особливості вирощування технічних культур в Україні. Виробництво картоплі та овочево-баштанних культур в Україні. Географія вирощування кормових культур в Україні. Садівництво, ягідництво та виноградарство в Україні.

**Тема 3.3.** Тваринництво в Україні. Географія скотарства в Україні. Географія свинарства в Україні. Птахівництво та вівчарство в Україні. Додаткові підрозділи тваринництва в Україні. Зональна спеціалізація сільського господарства в Україні. Рибне господарство. Мисливство в Україні.

**Тема 3.4.** Лісове господарство в Україні

**Тема 3.5.** Добувна промисловість і розроблення кар'єрів в Україні. Добування кам'яного і бурого вугілля в Україні. Добування сирової нафти та природного газу в Україні. Видобуток торфу в Україні. Видобуток руд чорних і кольорових металів в Україні. Видобуток нерудної сировини для різних видів економічної діяльності в Україні. Видобуток гірничо-хімічної сировини в Україні. Видобуток будівельної та технологічної сировини в Україні

#### **РОЗДІЛ 4. ВТОРИННИЙ ТА ТРЕТИННИЙ СЕКТОРИ ЕКОНОМІКИ**

**Тема 4.1.** Виробництво та постачання електроенергії в Україні. Історія розвитку електроенергетики, динаміка та структура виробництва електроенергії. Географія виробництва електроенергії за допомогою традиційних видів палива. Відтворювальна електроенергетика України. Сучасні проблеми та перспективи розвитку електроенергетики в Україні.

**Тема 4.2.** Металургійне виробництво в Україні. Передумови та особливості розвитку, історія становлення, значущість для економіки країни. Виплавка чорних металів і виробництво прокату в Україні. Виробництво труб, феросплавів і метизної продукції. Райони чорної металургії в Україні. Виробництво кольорових металів і сплавів в Україні. Проблеми та перспективи розвитку металургійного виробництва України

**Тема 4.3.** Виробництво машин та устаткування. Історія розвитку, чинники розміщення підприємств, структура виробництва, значущість для економіки країни. Географія транспортного машинобудування в Україні. Географія сільськогосподарського машинобудування в Україні. Важке, енергетичне, підйимально-транспортне, будівельно-шляхове машинобудування, верстатобудування в Україні. Електротехніка, електроніка, приладобудування в Україні.

**Тема 4.4.** Хімічне виробництво в Україні. Технологічні особливості, історія розвитку, структура виробництва. Виробництво коксу та продукції нафтоперероблення в Україні. Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції в Україні. Виробництво фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів в Україні. Виробництво гумових і пластмасових виробів в Україні.

**Тема 4.5.** Особливості розвитку та структура деревообробної промисловості в Україні. Виробництво паперу та картону в Україні. Виробництво поліграфічної продукції в Україні. Меблеве виробництво в Україні.

**Тема 4.6.** Структура виробництва будівельних матеріалів. Виробництво зв'язувальних матеріалів в Україні. Виробництво стінових матеріалів в Україні. Виробництво будівельної кераміки, сантехнічних виробів і покрівельних матеріалів в Україні. Виробництво скла та порцеляни в Україні

**Тема 4.7.** Особливості розвитку легкої промисловості, структура виробництва, місце в економіці країни. Географія текстильного виробництва в Україні.

Трикотажна, швейна та хутряна промисловість. Виробництво шкіряно-галантерейних товарів і взуття.

**Тема 4.8.** Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів. Структура виробництва, принципи розміщення підприємств, місце в економіці країни. Виробництво борошна, круп і макаронних виробів в Україні. Виробництво цукру, олії та жирів в Україні. Виробництво кондитерської продукції в Україні. Виробництво спиртних напоїв в Україні. Виробництво пива та безалкогольних напоїв в Україні. Виробництво плодоовочевоконсервних продуктів і соків в Україні. Виробництво молока та молочних продуктів в Україні. Виробництво м'яса, м'ясних і рибних продуктів в Україні. Виробництво тютюнових виробів в Україні. Проблеми та перспективи розвитку харчової промисловості в Україні.

**Тема 4.9.** Транспортний комплекс і зв'язок. Територіальна організація транспортної системи. Поняття “транспортна система”, її зміст. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Морський транспорт. Річковий транспорт. Трубопровідний транспорт. Авіаційний транспорт. Міський громадський транспорт. Зв'язок та інформатизація.

**Тема 4.10.** Зовнішні соціально-економічні зв'язки України. Поняття „зовнішньоекономічні зв'язки” та „зовнішньоекономічна діяльність”. Структура зовнішніх зв'язків. Україна у міжнародному територіальному поділі. Географія зовнішньої торгівлі. Кредитно-фінансові відносини. Міжнародне кооперування виробництва та науково-технічне співробітництво. Міжнародний туризм і рух робочої сили.

## **РОЗДІЛ 5. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Тема 5.1.** Суспільно-географічне районування України. Сутність економічного району та об'єктивний характер його формування. Мережа економічних районів України.

**Тема 5.2.** Столичний суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.3.** Центральний суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.4.** Донецький суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.5.** Придніпровський суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.6.** Північно-Східний суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.7.** Причорноморський суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.8.** Подільський суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.9.** Північно-Західний суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

**Тема 5.10.** Карпатський суспільно-географічний район. Загальні відомості та ЕГП. Населення і трудові ресурси. Природні умови і ресурси. Господарство району. Експорт і імпорт продукції. Проблеми й перспективи розвитку.

### **Політика дисципліни**

Вивчення навчальної дисципліни потребує: відвідування лекцій, виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо. Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: суспільно-географічне положення України; етно-демографічні та соціальні процеси в Україні; Характеристика галузей господарства України; сільське господарство України; суспільно-географічне районування України.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти



повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

### **Академічна доброчесність**

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

### **Система оцінювання та вимоги**

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач в електронному журналі.

В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До

поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в електронному журналі. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

Вид контролю – залік, іспит. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які студент отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Іспит проводиться після вивчення всього навчального курсу. Якщо студент виконав всі завдання практичних занять, звітував про результати самостійної роботи, написав підсумкову контрольну роботу, то він одержує відповідні бали за перераховані види роботи (не менше 35 балів) і допускається до здачі іспиту. На іспит виділяється 25 балів. Іспит проводиться згідно графіку та проходить в усній формі за білетами. Питання до підготовки до іспиту студент може отримати на кафедрі загальної та регіональної географії. Явка на іспит студентів обов'язкова. Якщо навчання відбувається з використанням дистанційних технологій, залік та іспит може проходити з використанням тестових технологій.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачам освіти заочної форми навчання викладач розробляє тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

### **Критерії оцінювання результатів навчання**

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
------	---

90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з економічної і соціальної географії України; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом економічної та соціальної географії; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

### **Критерії оцінювання самостійної роботи студента**

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
------	---

40-36	надійно засвоїв програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, пов'язує теоретичні знання з практичними навичками та вміє обґрунтувати прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних завдань. При цьому студент не має утруднень з відповіддю на видозмінені завдання, демонструє володіння різноманітними методами і прийомами наукового дослідження, виявляє знайомство не тільки з навчальною, але й монографічною та іншою довідковою літературою.
35-30	твердо знає програмний матеріал, що відведений на самостійне опрацювання, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих
	неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача.
29-24	має знання лише основного програмного матеріалу, що відведений на самостійне опрацювання, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних завдань.
23-1	не знає більшої частини програмного, що відведений на самостійне опрацювання, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.

### Розподіл балів, які отримують студенти

*Для заліку (1 семестр)*

Поточний контроль									Разом	Сума
РОЗДІЛ 1						РОЗДІЛ 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	10	10	10	5	5	5	60	100
Контроль самостійної роботи									40	

Поточний контроль			Разом	Загальна
РОЗДІЛ 3	РОЗДІЛ 4	РОЗДІЛ 5		

T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	T28	T29	T30	T31	T32		100	сума
3	2	3	3	5	5	4	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	60	
Контроль самостійної роботи																						40			

*Для заліку (2 семестр)*

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспит, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### Рекомендована література та інформаційні ресурси *Основні*: 1.

- Безуглий В.В. Практикум з економічної та соціальної географії України.. – Дніпро: ЛПРА, 2021. – 44 с. <http://surl.li/kygnc>
- Кононенко О. Ю. Економічна географія: навчально-методичний посібник. – Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2022. – 131 с. [https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/03/ekonomichna-geografiya\\_kononenko.pdf](https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2022/03/ekonomichna-geografiya_kononenko.pdf)
- Муромцева Ю.І., Лоцман П.І., Некос С.В. Методичні рекомендації до курсу “ Економічна та соціальна географія України ” для студентів спеціальності 014 Середня освіта. Географія всіх форм навчання. Методичні рекомендації.- Харків,

<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bcab1ea7-0698-434f-8b5a248f00ac304e/content>.

4. Соціальна географія: підручник / За ред. Л. Немець та К. Мезенцева. К.: Фенікс, 2019. 304 с.

**Додаткові:** 1. Легка промисловість України:

- реалії та перспективи розвитку. Експертноаналітична доповідь/ Колектив авторів під науковою редакцією д.е.н., професора, член-кор. НАПН України І. М. Грищенко. К.: КНУТД, 2015. 82 с.
2. Населення України: демографічні складові людського розвитку / за ред. О.М. Гладуна. Умань : Видавець «Сочінський», 2015. 180 с.  
[https://www.idss.org.ua/monografii/2015\\_demog\\_skladovy.pdf](https://www.idss.org.ua/monografii/2015_demog_skladovy.pdf)
3. Немець Л. М., Сегіда К. Ю., Гусєва Н. В. Основи соціальної географії : навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 235 с.  
Покляцький С.А. Умови життя населення великих міст України: суспільногеографічне дослідження [монографія] / відп. ред. І.В.Гукалової. К.: Наукова думка, 2016. 185 с. <https://igu.org.ua/sites/default/files/pdf-text/living-conditions.pdf>
4. Промисловість України – 2016: стан та перспективи розвитку: П 81 наук.-аналіт. доп. / О.І. Амоша, І.П. Булеєв, А.І. Землянкін, Л.О. Збаразська, Ю.М. Харазішвілі та ін.; НАН України, Ін-т економіки промсті. Київ, 2017. 120 с.  
[http://ier.donetsk.ua/publish/mono/Dopovid\\_2017.pdf](http://ier.donetsk.ua/publish/mono/Dopovid_2017.pdf)
5. Барановський М.О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки : навч. посібник. Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2018. 376 с.
6. Корнус А. О., Корнус О. Г. Промисловість Сумської області (економікогеографічне дослідження) : монографія. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 136 с. <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/2921>
7. Трансформація сільського розселення в Україні : кол. моногр. / за ред. Т.А. Заяць ; Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ, 2017. 298 с. [https://www.idss.org.ua/monografii/2017\\_transform\\_silске\\_rozselenya.pdf](https://www.idss.org.ua/monografii/2017_transform_silске_rozselenya.pdf)
8. Трансформація соціальної інфраструктури в контексті забезпечення гуманітарного розвитку : кол. моногр. / В.М. Новіков, Н.М. Деєва, І.С. Каленюк [та ін.] ; за наук. ред. д.е.н., проф. В.М. Новікова, д.е.н., проф. З.С. Сіройча. Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. 384 с. [https://www.idss.org.ua/monografii/2015\\_transf\\_soc\\_infr\\_1.pdf](https://www.idss.org.ua/monografii/2015_transf_soc_infr_1.pdf)
9. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с. [http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/pdf/regionalistyka\\_Yavor.pdf](http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/pdf/regionalistyka_Yavor.pdf)
10. Економіка сільського господарства : навч. посіб. / [Збарський В.К., Бабієнко М.Ф., Куласць М.М., Синявська І.М., Хоменко М.П.] ; за ред. проф. В.К.Збарського. К. : Агроосвіта, 2013. 352 с. [http://vpu-75.narod.ru/Virt\\_biblioteka/Mehan\\_napramok/Eko\\_org\\_agr\\_vir/posibnik/Economic\\_new.pdf](http://vpu-75.narod.ru/Virt_biblioteka/Mehan_napramok/Eko_org_agr_vir/posibnik/Economic_new.pdf)
11. Заблоцький Б.Ф. Економіка України: національна економіка України. Львів : Новий світ-2000, 2009. 582 с.
12. Зеркалов Д.В. Транспорт України: Довідник. К. : Основа, 2006. 704 с.
13. Кіндзерський Ю.В. Промисловість України: стратегія і політика структурнотехнологічної модернізації : монографія. К., 2013. 536 с.

14. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку (кол. моногр.) / за ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2016. 328 с.  
[https://www.idss.org.ua/monografii/2017\\_lud\\_rozvytok.pdf](https://www.idss.org.ua/monografii/2017_lud_rozvytok.pdf)
15. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Економічна і соціальна географія України : навчально-методичний посібник. К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2010. 239 с.
16. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. Харків, 2014. 265 с.  
<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/10668>

### Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=293> – дистанційний курс в Moodle (денна форма навчання)
2. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=314> – дистанційний курс в Moodle (заочна форма навчання)
3. Економіка України. <http://www.economy.com.ua/>
4. Економіка України. Політико-економічний журнал. [www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
5. Міністерство економіки України. <http://www.me.gov.ua/>

### 8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Комплексний атлас України. К.: ДНВП «Картографія», 2005. – 96 с.
2. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. Харків, 2014. 265 с.
3. Мезенцева Н. І. Економічна і соціальна географія України / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев : навчально-методичний посібник. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2010. 239 с.